

**AZ ÉRSEKVADKERTI PETŐFI SÁNDOR
ÁLTALÁNOS ISKOLA**

**DIABÉTESZES GYERMEKEK SPECIÁLIS ELLÁTÁSI
ELJÁRÁSRENDJE**

OM azonosító: 032189

2025

Bevezető:

A cukorbetegség a gyermekkor leggyakoribb anyagcsere-betegsége. A gyermekkorban kialakuló cukorbetegség többségében az úgynevezett 1-es típusba sorolható, tehát az inzulin hormon abszolút hiányára vezethető vissza. A 2-es típusba a gyermekkori esetek 1-2 százaléka tartozik. Ezen betegek túlnyomó része serdülő vagy fiatal felnőtt.

Ezért minden köznevelési intézményben dolgozó pedagógus és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott számára fontos feladat felkészülni a cukorbeteg gyermek fogadására, ismerni mindennapjaikat és a diabétesz kialakulásának korai tüneteit, melyek felismerésével akár életveszélyes állapotot előzhetnek meg.

1. Jogszabályi háttér:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Nkt.) 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény a szülő vagy törvényes képviselő kérelmére gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezen feladatok ellátását a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és védőnő, vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy révén biztosíthatja. Az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek és tanulók ellátásával kapcsolatos törvényi szabályozás az Nkt. 62. §-ban található.

2. Általános alapelvek:

A diabéteszes gyermek ellátása terén elsősorban a szülő határozza meg a feladatokat a kijelölt személy számára. Közösén tervezik meg a napi rutint, hogy milyen felelősségi köröket és feladatokat vállaljon fel az iskola.

Fontos kiemelni, hogy a cukorbeteg gyermek ellátására kijelölt munkavállalót egészségügyi felelősség nem terheli!

3. Eljárásrend:

3.1. Amennyiben az adott feladatellátási helyen van megfelelő végzettséggel rendelkező személy, úgy a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek speciális ellátását.

3.2. Az ellátás érdekében az intézmény valamennyi feladatellátási helyén igyekszünk biztosítani legalább 1 fő pedagógus vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő szakembert, aki rendelkezik 1-es típusú diabéteszrel élő óvodások és iskolások ellátását támogató pedagógustovábbképzésen (pl. Diaped., DiaMentor,) szerzett tanúsítvánnyal. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett továbbképzésen szerezték meg. A képzés során elsajátították a vércukorszint mérést és inzulin beadását. A gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik.

3.3. Az iskola igazgatója egyetlen pedagógusát vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő munkakörben foglalkoztatott dolgozóját sem kötelezheti a továbbképzés elvégzésére, annak teljesítése önkéntes alapon történik.

3.4. A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

3.5. Az 1-es típusú diabéteszrel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal (*1.sz. melléklet*)
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról és/vagy igényléséről (*3.sz. melléklet*)
- a feladatellátásért felelős személy kijelölése (*4.sz. melléklet*)
- diabétesz ellátási pótlék igénylése a fenntartónál (*5.sz. melléklet*)
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek, élelmiszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

4. Feladatkörök:

4.1. Szülő, gondviselő

- Amennyiben az 1. sz. mellékletben a szülő arról nyilatkozott, hogy gyermeke felnőtt segítsége nélkül képes önmagát ellátni, a szülő nyilatkozik, hogy ismeri az alacsony és magas vércukorszint tüneteit és kezelési módját (2. sz. melléklet).
- Gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a diabétesssel élő tanuló ellátásához.
- Megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet.
- Megadja a tanuló étkezési rendjét.
- Jelzi az iskolának, ha változik a gyermek állapota vagy az orvos által előírt ellátási terv.
- Az iskola jelzése alapján azonnal köteles a gyermekéhez menni (iskola, kórház).
- Tanév elején tájékoztatja a gyermek osztályfőnökét és a feladat ellátásáért felelős személyt a gyermek kezelési módjáról, valamint a már ismert hypo és hiper tünetekről és a bevált kezelésről.
- Köteles azonnal tájékoztatást adni a kezelési módban történt, történő változásról.
- A pedagógussal együttműködve önállóságra neveli gyermekét a diabétesz ellátás tekintetében.
- Amennyiben kérelmében (1. sz. melléklet) a vércukor méréséhez és az inzulin beadásához nem járult hozzá, önellátásra még nem képes gyermek esetén bejön az intézménybe a cukormérést és inzulin beadást elvégezni.

4.2. Tanuló

- Amennyiben az 1. sz. mellékletben a szülő arról nyilatkozott, hogy gyermeke felnőtt segítsége nélkül képes önmagát ellátni, a tanuló a szülővel együtt nyilatkozik, hogy ismeri az alacsony és magas vércukorszint tüneteit és kezelési módját (2. sz. melléklet).
- Szól a pedagógusnak, vagy az iskolatitkárságon dolgozóknak, ha leesik, vagy felmegy a vércukra.
- Szól a pedagógusnak, vagy az iskolatitkárságon dolgozóknak, ha rosszul érzi magát.
- Amennyiben a szülő kérelmében (1. sz. melléklet) hozzájárult és a tanuló képes rá, elvégzi a vércukormérést és beadja magának az inzulint a kezelési tervnek megfelelően. Ha nem képes, akkor a feladat ellátásáért felelős személy jogosult erre.
- Magával hozza az iskolába a cukorbeteg felszerelését, az inzulinaplót (papír alapú, vagy szenzorral összekötött eszköz).
- Van nála gyorsan felszívódó szénhidrát arra az esetre, ha leesne a vércukorszintje.

4.3. Köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állók

- Felismerik az alacsony/magas vércukorszint tüneteit.

- Egyeztetnek a szülőkkel a gyermek napirendjéről, kezeléséről, ellenőrzik a szülők/gondviselők elérhetőségét.
- Segítik a diabéteszsel élő tanulót az iskolában.
- Lehetővé teszik, hogy az étkezések előtt a megbeszélt időben, illetve szükség esetén megmérhesse a tanuló a vércukorszintjét.
- Lehetővé teszik, hogy a diák biztonságos helyen adhassa be az inzulinját.
- Gondoskodnak arról, hogy az alacsony vércukorszintű gyermek mindaddig felügyelet alatt legyen, amíg vércukorszintje nem normalizálódik.
- Szabad hozzáférést biztosítanak vízhez és a mosdóhoz.
- Megteszik a kialakult helyzetnek megfelelő intézkedéseket.
- Eleget tesznek értesítési kötelezettségeiknek.
- Lehetővé teszik az otthonról hozott ebéd tárolását, illetve melegítését.

4.4. 1-es típusú diabéteszes tanuló ellátásáért felelős személy

- Felismeri az alacsony/magas vércukorszint tüneteit és ismeri annak kezelési módját.
- Az adatvédelmi szabályokat betartva számon tartja a diabéteszsel élő tanulókat a szülői kérelem alapján.
- Elvégzi a vércukorszint szükség szerinti mérését.
- Szükség esetén orvosi előírás alapján, a szülővel/ törvényes képviselővel a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, a szülő erre vonatkozó engedélye (1. sz. melléklet) birtokában az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulint beadja az adott tanulónak.
- Igazgatói utasításra gyermekkísérési feladatot lát el.
- Az iskola dolgozói részére a cukorbetegséggel kapcsolatos ismereteket átadja.

5. Záradék

Ezen dokumentum a helyben szokásos módon érhető el, valamint az iskola honlapján (<https://petofivadkert.hu/>) kerül közzétételre.

Érsekvadkert, 2025. november 1.

Rósalyné Páva Ágnes
igazgató

Tisztelt Igazgató Asszony/Úr!

Alulírott.....(szülő neve)
a/az.....

nevű, ... osztályba járó 1-es típusú diabéteszes gyermek szülőjeként kérem, hogy
gyermekem számára a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 62.§-ában foglalt
diabéteszgondozást segítő személyt 20.....-tól 20.....-ig biztosítani szíveskedjék
az intézményben töltött teljes időtartamban és a törvényben meghatározott minden helyzetben
(kirándulás, tábor stb.)

*Kimondottan hozzájárulok, hogy gyermekem számára a diabéteszgondozást segítő személy

- inzulint adjon be,
  - vércukorszintet mérjen hagyományos vércukormérő eszközzel
- a csatolt gondozási terv szerint.

*Nem járulok hozzá, hogy gyermekem számára a diabéteszgondozást segítő személy

- inzulint adjon be,
- vércukorszintet mérjen hagyományos vércukormérő eszközzel

de kérem, hogy a diabétesz gondozásának felügyeletét biztosítani szíveskedjék.

*Kijelentem, hogy

- gyermekem vércukorszintjének méréséhez felnőtt segítségét nem igényel
- gyermekem a szükséges inzulinmennyiség beadásához felnőtt segítségét nem igényli
- diabéteszgondozást végző személy felügyelete/aktív közreműködése* szükséges
gyermekem vércukorszint mérése és az inzulin beadása során.

(* A megfelelő kerüljön aláhúzásra)

A csatolt diabéteszgondozási tervtől csak a szülővel történt egyeztetés után és a szülői
instrukcióknak megfelelően lehet eltérni.

A gondozási tervtől eltérő élethelyzetben vagy kérdés, bizonytalanság esetén kérem, hogy az alábbi
személyeket szíveskedjék hívni.

- Elsőként hívandó személy:..... Mob: .....
- Másodikként hívandó személy:..... Mob: .....

Abban az esetben, ha gyermekem vércukorszintje olyan alacsony, hogy eszméletét veszti vagy már
nem itatható, nem etethető állapotban van, kérem, hogy elsőként **mentőt hívni** és rögtön utána a
lenti telefonszámon engem is értesíteni szíveskedjenek.

Melléklet: Gyermek diabéteszgondozási terve és/vagy szakorvosi javaslat

Kelt: .....

szülő neve

Szülő telefonos elérhetősége:

Mob:.....

Nyilatkozat

Alulírott ..... szülő/gyám és
..... tanuló nyilatkozom, hogy ismerem az alacsony és a magas
vércukorszint tüneteit és kezelési lehetőségeit.

Jelen nyilatkozatot önmagát kezelni és ellátni tudó tanuló esetében kell kitölteni, amennyiben a
szülő 1. sz. mellékletben tett nyilatkozatában nem kéri a segítő pedagógus aktív közreműködését a
vércukorszint mérésében és az inzulin beadásában.

Kelt:

.....

szülő/gyám

.....

gyermek

Nyilatkozat

Alulírott .....szülő/gyám nyilatkozom, hogy
..... nevű ..... osztályos diabéteszes gyermekem részére a neki
előírt diétás étrend szerint összeállított intézményi étkezést:

- **igényelem**, a kiegészítő étkezéshez szükséges élelmiszert biztosítom
- **nem igényelem**, a teljes napi étkezést biztosítom

Kelt:

.....

szülő

Megbízás

Alulírott ..... a ..... Általános

Iskola igazgatója az intézmény diabmentori feladatainak ellátásával megbízom

..... pedagógust/NOKS munkakörben lévő

foglalkoztatottat. A megbízás a 20..../20.... tanévre, vagy annál rövidebb időszak esetén a szülő által igényelt időre szól, kezdete .....

A megbízott a megbízást elfogadja és vállalja, hogy feladatait legjobb tudása szerint, a szülővel történt egyeztetésnek megfelelően ellátja. Megbízottat ugyanakkor **egészségügyi felelősség nem terheli!**

Az ellátásban érintett tanuló(k):

1. ....

Kelt:

.....

megbízó

.....

megbízott

Kérelem

Tisztelt Igazgató Asszony!

Alulírott .....a .....Általános Iskola igazgatója tájékoztatom Önt, hogy .....szülő kérelmet nyújtott be arra vonatkozóan, hogy cukorbeteg gyermeke mellé az iskolai benttartózkodás idejére, képzett segítő felügyelőt jelöljek ki. A cukorbetegség állapotát bizonyító szakorvosi papírokat mellékelte.

.....

Az iskolánkban megfelelő végzettséggel rendelkező személyt, ... bízom meg a feladattal.

A képzettséget igazoló okiratot mellékelem, és egyben azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy nevezett személy részére .....-tól a diabétesz ellátási pótlékot engedélyezni szíveskedjen!

Kelt:

.....

igazgató

Diabétesz tünetei, kezelése

1. Gyermekkorai diabétesz tünetei

A gyermekkorban jelentkező cukorbetegség tünetei is hasonlóak a felnőttkorban jelentkezőhöz, általában a tünetek specifikussága miatt könnyen felismerhető:

- sokszori és bőséges vizeletürítés (óvodáskorban a már szobatiszta gyermeknél éjjeli ágybavizelés)
- a fokozott vízvesztés következtében kialakuló kínzó szomjúságérzet, megnövekedett folyadékfogyasztás
- nagy étvágy, állandó éhségérzet, ennek ellenére fogyás
- gyakori hasfájás
- állandó fáradtság, bágyadtság
- nehéz sebgyógyulás
- acetonos lehelet (alkoholos jellegű lehelet)

2. Gyerekkori diabétesz kezelése

A gyermekkorai cukorbetegség terápiája nagyban függ a diabétesz típusától. Az 1-es típusú diabétesz esetén a gyermek kezelőorvosa által meghatározott inzulinterápiára van szükség.

A gyermekkorai cukorbetegség kezelésében három pillért állapítunk meg:

A. Helyes életmód

B. Étrendi kezelés

C. Inzulinterápia

A. Helyes életmód:

A kezelés sikerének kulcsa a megfelelő, segítő családi háttér, valamint a gyermek, a család és a kezelőorvos szoros és hatékony együttműködése. A családnak és az életkorától függően a gyermeknek is naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie. A cukorbetegség nem indokolja a sport abbahagyását, pontosan ellenkezőleg, a rendszeres mozgás a megfelelő kezelés szerves része. A mozgás csökkenti a szervezet inzulinigényét.

B. Étrendi kezelés:

A megfelelő táplálékokat és a beadandó inzulin adagját étkezésenként precízen el kell osztani. Kerülni kell a bélcsatornából gyorsan felszívódó, a vércukorszintet hirtelen emelő egyszerű szénhidrátokat (pl. csokoládé, cukorkák, cukortartalmú üdítőitalok, stb.) Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására. A teljes kiőrlésű gabonák fogyasztásának preferálása a fehér lisztből készütekkel szemben, valamint elengedhetetlen a megfelelő folyadékbevitel is.

C. Inzulinterápia:

A kezelés módját mindig diabetológus szakorvos állapítja meg, ami függ a diabétesz típusától, a gyermek vércukorszintjétől és egyéb paraméterétől is. Az 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulinterápia, mert ebben az esetben a páciens hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni injekció formájában, az erre kialakított inzulinadagoló toll segítségével vagy inzulinpumpával. Az injekciót a bőr alatti zsírszövetbe (has, comb stb.) érdemes adni. A 2-es típusú cukorbetegség gyógyszerei a szájon keresztül szedhető antidiabetikumok, és csak később szükséges az inzulin pótlása. Az 1-es típusú cukorbetegség kezelésének szervez része a diéta, azaz a helyes táplálkozási szokások kialakítása, a gyermek életkorának és testsúlyának megfelelő étrend. Ennek során az inzulinadaghoz igazítják a bevitt szénhidrát mennyiségét. Az diabéteszes gyermekek kezelésében fontos a rendszeres ellenőrzés: étkezések előtt és után (általában 90 perccel) is szükséges mérni a vércukorszintet. Az, hogy az aktuális gyermeknél pontosan mikor és hány alkalommal kell vércukorszintet ellenőrizni, a gondozást végző diabetológus határozza meg.

3. A diabétesz során jelentkező rosszullétek, valamint azok kezelése

3.1. Hipoglikémia (vércukorszint leesés):

Hipoglikémián a vércukorszint kórosan alacsony voltát értjük. A normális éhgyomri vércukorszint 3,9-6,0 mmol/l között van. Az 1-es típusú cukorbetegéknél nagyobb eséllyel lép fel hipoglikémia, ami kezeletlenül veszélyessé is válhat. Ilyen rosszullét több okból alakulhat ki:

- ha a gyermek az inzulin beadása után nem étkezett,
- a gyermek későn étkezett,
- túl sok inzulint kapott kimerítő testmozgás után,

- hasmenéssel, hányással járó megbetegedés esetén.

Hipoglikémia tünetei:

- gyengeség
- fejfájás
- szédülés
- remegés
- sápadtság
- heves szívdobogásérzés
- izzadás
- izgatottság
- éhségérzet
- látászavar
- beszédzavar
- koncentrációképesség romlása, zavartság
- súlyos esetben görcsök és eszméletvesztés is kialakulhat.

Hipoglikémia esetén az eljárásrend:

Amennyiben a fenti tünetek jelentkeznek a gyermeknél, azonnal vércukorszint mérés szükséges. Ha a hipoglikémia bebizonyosodik, az azonnali kezelést igényel, mert a cukorbeteg gyermek súlyos általános állapotba kerülhet.

Enyhe esetben:

Roszcullét esetén szőlőcukrot kell a gyermeknek beadni lehetőleg vízzel együtt, ennek hiányában gyümölcslevet kapjon. Viszonylag gyorsan emeli a vércukorszintet a tej is. Ezt követően célszerű valamilyen keményítőtartalmú táplálékot fogyasztania: keksz, zsemle, kenyér, hogy a hipoglikémia ne térjen vissza. Hipoglikémia esetén nem célszerű csokoládét, fagyaltot, süteményt adni a gyermeknek.

Nyelésképtelen, eszméletlen cukorbeteg esetén:

Előfordul, hogy hirtelen alakul ki a tudatzavar, ilyenkor tilos az etetést, itatást erőltetni! Az eszméletlen gyermeknél előbbi szabad

légútbiztosítás szükséges: stabil oldalfektetésbe vagy a hasára kell fektetni a fej félrefordítása mellett, hogy ne alakuljon ki légúti akadály (pl. a nyál ki tudjon folyni a szájból). Ezzel párhuzamosan a mentők értesítése is elengedhetetlen! Amennyiben a gyermek Glukagon

injekcióval rendelkezik, azt be kell adni! Amint a gyermek visszanyerte az eszméletét és képes nyelni, adni kell neki

szénhidrátot tartalmazó inni -vagy enni valót (szőlőcukor, gyümölcslé, keksz).

3.2. A hiperglikémia (magas vércukorszint) – diabéteszes ketoacidosis:

Egyes esetekben a hipoglikémia ellentéte is előfordulhat, amit hiperglikémiának (éhsyomori vércukor

magasabb, mint 7 mmol/l, illetve étkezést követően 8 mmol/l-nél magasabb érték) nevezünk.

Ebben az esetben a gyermek vércukorszintje tartósan magas lesz, ez főleg 1-es típusú

diabéteszben fordul elő. Fontos a vércukorszint mielőbbi normalizálása, hiszen kezelés nélkül a

hiperglikémia diabéteszes ketoacidosishoz is vezethet, ami egy életveszélyes állapot és feltétlenül

kórházi kezelést igényel. A diabéteszes ketoacidosis oka az inzulin relatív vagy abszolút hiánya,

ami miatt kóros anyagcsere folyamatok eredményeképpen toxikus anyagok, ketontestek

termelődnek, mely a vér túlzott savasodását eredményezi.

A diabéteszes ketoacidosis tünetei:

- fokozott szomjúság, gyakori vizeletürítési inger
- fáradékonyság
- száraz bőr és nyálkahártyák
- hasi fájdalom
- hányinger és hányás
- gyors, mély légvételek
- tudatzavar
- eszméletvesztés (diabéteszes kóma)

Diabéteszes ketoacidosis gyanúja esetén a vércukorszintet azonnal ellenőrizni kell. Amennyiben itatható a gyermek (nincs hányás és tudata tiszta) vizet kell adni neki a mentők kiérkezéséig. A diabéteszes ketoacidosis potenciálisan életet veszélyeztető állapot, ellátása kórházi feladat!

